

RESPEKTOWANIE PRAW PACJENTA W TRAKCIE TRWANIA EPIDEMII.

Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r. /Dz.U.2020.849 t.j./ gwarantuje pacjentom szereg praw, których przestrzeganie jest obowiązkiem podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych, osób wykonujących zawód medyczny oraz innych osób uczestniczących w udzielaniu świadczeń zdrowotnych, a także organów władzy publicznej właściwych w zakresie ochrony zdrowia i Narodowego Funduszu Zdrowia.

Zgodnie z ustawą pacjentom przysługują prawa do:

- świadczeń zdrowotnych,
- informacji,
- tajemnicy informacji z nim związanych,
- wyrażania zgody na udzielanie świadczeń zdrowotnych,
- poszanowania intymności i godności,
- dokumentacji medycznej,
- zgłaszania sprzeciwu wobec opinii lub orzeczenia lekarza,
- poszanowania życia prywatnego i rodzinnego,
- opieki duszpasterskiej,
- przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie.

Należy pamiętać, że każde z przedstawionych praw jest tak samo ważne, pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością z zachowaniem wszystkich przysługujących mu uprawnień.

Kodeks etyki zawodowej pielęgniarki i położnej Rzeczypospolitej Polskiej nakłada na pielęgniarki i położne obowiązek przestrzegania i respektowania praw pacjenta.

Prawa pacjenta można ograniczyć, gdy zagrożone jest zdrowie publiczne.

W związku z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii z dnia 20 marca 2020 r. /Dz.U.2020.491/ na podstawie art. 46 ust. 2 i 4 ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi z dnia 5 grudnia 2008 r. /Dz.U.2020.1845 t.j./, część praw pacjenta, ze względu na ochronę wyższego dobra musiały zostać ograniczone.

Artykuł 5 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta reguluje ograniczenie praw pacjenta: „Kierownik podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych lub upoważniony przez niego lekarz może ograniczyć korzystanie z praw pacjenta w przypadku wystąpienia zagrożenia epidemiologicznego lub ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów.”

Wszystkie działania władz państwowych w trakcie epidemii mają swoje źródło w ustawie o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi z dnia 5 grudnia 2008 r., a decyzje Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą do ograniczenia naszych praw w celu ochrony większego dobra, jakim jest zdrowie innych ludzi potencjalnie narażonych na zachorowanie, np. prawo pacjenta do decydowania o tym, czy podda się świadczeniom zdrowotnym. Osoby w trakcie epidemii są obowiązane do poddania się zabiegom sanitarnym, szczepieniom ochronnym, badaniom sanitarno-epidemiologicznym, nadzorowi epidemiologicznemu, kwarantannie, leczeniu, hospitalizacji oraz izolacji.

Zapisy ustawy o prawach pacjenta przewidują ograniczenia praw pacjenta w wyjątkowych sytuacjach.

Prawo pacjenta do tajemnicy informacji z nim związanych może być ograniczone, jeżeli zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób (zgłoszenie choroby zakaźnej, ustalenie kontaktów, poinformowanie osób z kontaktu o chorobie zakaźnej).

Prawo pacjenta do wyrażenia zgody lub odmowy na udzielenie świadczeń zdrowotnych – ten przepis stosuje się gdy przepisy odrębnych ustaw nie stanowią inaczej (ustawa o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi - obowiązek leczenia, izolacji, kwarantanny).

Prawo do poszanowania intymności i godności pacjenta – osoba wykonująca zawód medyczny udzielająca świadczeń zdrowotnych pacjentowi może odmówić obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w przypadku istnienia prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia epidemicznego.

Powyższe przepisy wykazują, że prawa pacjenta mogą być ograniczone podczas epidemii ale w praktyce bardzo dużo zależy od organizacji pracy, przygotowania odpowiednich procedur, empatii pracowników i ich dobrej woli.

Należy pamiętać, że prawo do osobistego kontaktu z najbliższymi jest ważne nie tylko ze względu na przysługujące im prawo ale też ze względów terapeutycznych. Należy dołożyć wszelkich starań, aby w placówkach medycznych stworzyć możliwość odwiedzin, przy zachowaniu koniecznych obostrzeń. Prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej dotyczy zwłaszcza pacjentów małoletnich, starszych i posiadających orzeczenie o niepełnosprawności. Obecność rodziców, opiekunów przy tych pacjentach ma znaczący wpływ na przebieg leczenia i poprawia stan emocjonalny pacjenta i jego najbliższych. Realizacja prawa do poszanowania godności obejmuje również prawo do umierania w pokoju i godności, dlatego należy umożliwić osobom bliskim pożegnanie się z umierającym.

Jest wiele możliwości, aby pomóc pacjentom kontaktować się z najbliższymi, czasem wystarczy podać telefon, napisać sms, odebrać dostarczone przez rodzinę rzeczy osobiste. To od nas, pielęgniarek w dużym stopniu zależy czy prawa pacjenta w naszych placówkach będą przestrzegane mimo trwającej epidemii.

Zastępca Okręgowego Rzecznika
Odpowiedzialności Zawodowej
Pielęgniarek i Położnych w Bielsku-Białej

Aneta Krawczyk